

JAARVERSLAG 2021

Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum

en

Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum

Postadres	Bezoekadres
Hutteweg 24	26 en 32
7071 BV ULFT	7071 BV ULFT
www.nederlandsijzermuseum.nl	
info@nederlandsijzermuseum.nl	
Partner op het DRU Industriepark	

Het bestuur van de stichtingen Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum (CNIJM) en Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum (ENIJM) heeft ervoor gekozen het secretarieel jaarverslag van beide stichtingen geïntegreerd op te stellen.

In twee afzonderlijke jaarverslagen zou de samenhang tussen beide stichtingen onvoldoende duidelijk worden.

Beide stichtingen worden beheerd door één bestuur, in een personele unie.

Uiteraard is voor elke stichting wel een eigen financieel jaarverslag opgesteld.

Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum

KvK-nr 09102167

Iban NL57 RABO 0116 3182 28

Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum

KvK-nr 09102168

Iban NL52 RABO 0116 3176 39

Museumnummer 1031, toegekend door het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie.

CORONA

2021 was het tweede jaar op rij dat gekenmerkt werd door de corona-pandemie. In verschillende perioden lagen de activiteiten van het Nederlands IJzermuseum (NIJM) noodgedwongen stil, vanwege lockdowns of andere maatregelen. Rondleidingen, workshops, ontvangsten en individuele bezoeken konden nauwelijks plaatsvinden. Daardoor slonken ook de inkomsten tot een zorgelijk niveau. Gelukkig kon het NIJM overleven door steun van de overheid, gulle sponsors en enkele royale donaties. We ontvingen steun van de overheid in het kader van de coronamaatregelen: TONK = Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten.

BESTUUR

Het bestuur vergaderde 10 maal, waarvan 6 maal digitaal, waardoor er toch voortgang bleef.

Daarnaast was er regelmatig onderling contact.

In 2021 vond er ook een bestuurswisseling plaats. Wim van Hagen en Adrie Wolswijk traden af. Rob Immink trad als penningmeester per 1 juli 2021 terug maar bleef de lopende zaken (lees: betalingen) doen totdat er een nieuwe penningmeester is.

Ad van Aalst trad in oktober toe als nieuw bestuurslid vanuit OVG, de oudheidkundige vereniging gemeente Gendringen; Ans Immink volgt als toehoorder de activiteiten van het bestuur en zet zich in voor de website.

De heer Frank Deurvorst is benoemd tot lid van het Comité van Aanbeveling; helaas waren er ook overlijdens te betreuren in het Comité van Aanbeveling: de heer L.H.J. Peters, oud-burgemeester van de gemeente Gendringen, en de heer H.A. Wanders, industrieel te Uift.

STREVEN

Het NIJM streeft er naar te komen tot weer een volwaardig museum, dat wil zeggen een centraal museum met een hoofdgebouw en gedecentraliseerde exporuimten. Na het uiteenvallen van ICER in 2019 is dat geen vanzelfsprekendheid meer, hoewel Wethouder Van de Wardt in december 2019 toezegde “met een voorstel naar de raad te komen als het Nederlands IJzermuseum een bepaalde manier van integratie op het terrein wenst en daar financiële, of andere middelen voor vrijgemaakt moeten worden.”

Er zijn veel inspanningen verricht om dit doel onder de aandacht te houden van politiek, de stakeholders van het DRU-industriepark en het publiek.

PLANONTWIKKELING

Veel is er in 2021 ook gewerkt aan algemene kaders. Er is een beleidsplan opgesteld, een museumconcept ontwikkeld en een “Groeidocument stappenplan verhuizing depot” vastgesteld, evenals een privacyreglement.

De Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) eiste in dit jaar ook veel aandacht op. Er zijn regels opgesteld over taken, bevoegdheden, verplichtingen en aansprakelijkheid. De overheid wil met de wet voorkomen dat wanbestuur, onverantwoordelijk financieel beheer, zelfverrijking, misbruik van posities en andere ongewenste activiteiten verenigingen en stichtingen schaden. Op termijn streeft NIJM naar de instelling van een Raad van Toezicht. In samenhang daarmee verdiepten we ons ook in de toekomstige organisatiestructuur van NIJM, waarin ook de plek en de inbreng van de vrijwilligers wordt vastgelegd.

Erfgoed Gelderland (Liesbeth Tonckens) adviseerde ons in een digitale vergadering over deze materie. We namen ook deel aan een digitale ledenvergadering van de coöperatie Erfgoed Gelderland.

STICHTING DRU INDUSTRIEPARK

Voor het NIJM is samenwerking met de Stichting DRU Industriepark (DRU IP) cruciaal, omdat we

immers op hetzelfde terrein wonen en elkaar prachtig aanvullen in doelen en activiteiten. Die samenwerking is in 2021 ook goed verlopen. We vergaderden regelmatig met het bestuur van het DRU Industriepark, maar nog vaker met de directeur, Juliette Hofman. Er is een samenwerkingsconvenant getekend en we nemen deel aan de programma commissie. Er wordt ons vergaderruimte ter beschikking gesteld. Aan het eind van het jaar hebben we met DRU IP een subsidieaanvraag bij de provincie Gelderland ingediend inzake het plaatsen van digitale vitrines op het terrein waar we aspecten van de ijzergeschiedenis gaan tonen met een doorkijk naar de toekomst.

(In maart 2022 werd de aanvraag gehonoreerd.)

CIVON INNOVATIECENTRUM

Het Centrum voor Innovatief Vakmanschap Oost-Nederland (CIVON) huist op het DRU IP in het gebouw de Afbramerij, daar waar NIJM tot 2019 ook gevestigd was met 12 themakabinetten en een smederij / ruimte voor workshops. Na de beëindiging van ICER (het samenwerkingsverband van o.a. NIJM en CIVON) zijn er in het gebouw vier van de 12 kabinetten van museale betekenis overgebleven. De overige kabinetten zijn uitgeruimd en kregen van CIVON met innovatieve invulling. Ook andere eigendommen van NIJM bleven er achter. De splitsing van de bezittingen van de verschillende toenmalige partners blijkt niet goed geregeld. Vandaar dat de eigendomsvraag verschillende keren op tafel kwam. Bij de gemeente werden stukken opgevraagd die daar verheldering in zouden kunnen brengen.

Inmiddels zijn de verhoudingen tussen CIVON en NIJM weer genormaliseerd en vindt regelmatig overleg plaats tussen het bestuur van NIJM en de dienstdoend directeur en de beheerders van CIVON. Overlegpunt is o.m. de openingstijden van CIVON (dat gesloten is in schoolvakanties en weekends, terwijl NIJM juist in die perioden bezoekers verwacht). De serre van de Afbramerij wordt regelmatig ter beschikking gesteld aan NIJM voor een expositie, hetgeen de zichtbaarheid van het museum op het terrein aanzienlijk verhoogt. Er zijn goede afspraken gemaakt over individueel bezoek en groepsbezoeken door belangstellenden voor de resterende museale opstelling.

GEMEENTE

De contacten met de gemeenten werden o.m. onderhouden door middel van een bezoek van wethouder Janine Kock aan ons depot in Sinderen. Verder stuurden we een memo naar de raadsfracties, waarin we herinnerden aan de belofte van een volwaardig ijzermuseum op het DRU Industriepark en we deden hun een verzoek om dat op te nemen in de verschillende verkiezingsprogramma's.

DRIVE-THROUGH EXPO 'ODE AAN DE HUT'

Corona heeft ook creativiteit losgemaakt. In samenwerking met medewerkers van DRU IP werd in de SSP-hal een Drive-through-expositie ingericht met acht thema's "Ode aan de DRU". In de SSP-hal was een maaltijd-afhaal-service gecreëerd van het grand-café "Het Schaftlokaal", waar mensen per auto door konden rijden. De Drive through expositie zorgde daarbij voor een interessante historische en educatieve afleiding voor de langzaam doorrijdende automobilisten. De expo kreeg ruime aandacht. Nadat de afhaalservice beëindigd was, werd de expo verplaatst naar de serre van de Afbramerij.

EXPO 'NAGELBAUM EN MEER'

Vanaf september was in de serre een volgende tentoonstelling van NIJM te bezichtigen. Bezoekers die op het DRU IP komen, vragen bij het toeristisch inspiratiepunt (TIP / VVV) vaak waar het IJzermuseum is. Op uitnodiging van de leiding van DRU IP en TIP heeft het NIJM daarop in de serre van de Afbramerij een expositie ingericht, waarvan een zgn. Nagelbaum (zie verderop) ook deel uitmaakte. Daarnaast zijn daar de thema's "verwarming" en "email" uitgewerkt: diverse kachels,

haarden en veel geëmailleerde producten. Belangstellenden, waaronder veel toeristen, konden die door “walk by” te allen tijde bezichtigen.

ACTIVITEITEN MET DIVERSE RELATIES

Gaanderense IJzermolen

De samenwerking met de Stichting Gaanderense IJzermolen stond in 2021 op een laag pitje. Corona was de eerste oorzaak, maar ook de onduidelijkheid omtrent de eigendomsverhoudingen van het betreffende perceel in Gaanderen zorgde voor onduidelijkheid. Inmiddels zijn die eigendomsverhoudingen gunstig uitgekristalliseerd.

Smederij Wijnbergen

Met de eigenaar van een kleine historische smederij in Wijnbergen is veel overleg geweest. De bejaarde eigenaren willen het gebouw en de inventaris graag overdragen. Het onderwerp is nog volop in bespreking. Wordt vervolgd.

Route IJzerWerk

NIJM is een van de vier deelnemers aan de ontwikkeling en presentatie van een prachtige toeristische route, genaamd “IJzerWerk, ontdekkingsstocht langs de ijzerindustrie”. De route langs de voormalige en nog bestaande ijzergieterijen langs de Oude IJssel en de Aa-Strang, van Doesburg tot in Bocholt, was jaren geleden al uitgewerkt door NIJM en is eigendom van NIJM. Nu is er een professionele auto- en fietsroute van gemaakt (met qr-codes bijv.) door medewerkers van NIJM, de gemeente en Achterhoek Toerisme. De projectgroep Euregio Netwerk Industrie cultuur was de aanjager en zorgde voor de financiën. ERIH Nederland (ERIH=European Route of Industrial Heritage) is de hoofdaannemer. De brochure is in oktober 2021 gepresenteerd.

Nagelbaum

Hoewel 2021 voor de museumwereld een rampjaar was, hebben we toch verschillende activiteiten kunnen ontplooiën. Samen met Paul Klaassen, de smid die de gemeente Oude IJsselstreek ten dienste staat bij de activiteiten van de Europese Ring van IJzesteden, maakten we een “Nagelbaum”, een stuk boomstam waarin elkaar bezoekende smeden traditioneel een zelf gesmede nagel timmeren. De ‘nagels’ waren bewaard van eerdere activiteiten (2007 en 2010) op het DRU IP, waarbij NIJM betrokken was, en opgeslagen in het depot door NIJM. Die Nagelbaum werd in gebruik genomen en ten toon gesteld ter gelegenheid van de jaarvergadering van de Ring, die dit jaar digitaal in Ulft in de Afbramerij plaatsvond en door CIVON werd gefaciliteerd. Het object werd geëxposeerd in de serre van de Afbramerij.

Houtskool

Een belangrijke gebeurtenis dit jaar was de deelname van NIJM aan een groots opgezet houtskoolproject. In het kader van de jaarvergadering van de Ring van Europese IJzesteden vond midden oktober een (uitgestelde) demonstratie plaats van houtskool branden en ijzer produceren uit oer. Deelnemers kwamen uit diverse plaatsen uit ons land, met aan de leiding de gemeentelijke smid Paul Klaassen, twee Franse “charbonniers” (kolenbranders) en twee archeologen, gespecialiseerd in bodemvondsten van hout. (zie filmpjes). Het project was opgezet door de werkgroep IJzeren Ring, waarin NIJM vertegenwoordigd is. De bijdrage van NIJM-vrijwilligers bestond uit hand- en spandiensten, zoals hekwerk plaatsen en leidingen aanleggen, alsmede uitleg geven aan bezoekers. Tevens organiseerde NIJM op een der avonden een klein symposium met lezingen van de archeologen en van onze voorzitter Peter van Toor.

DEPOT / COLLECTIE

Aan de collectie in depot is dit jaar geen bijzondere aandacht besteed. De lockdown speelde hier

parten. Dat speelde ook een rol in het feit dat geen collectiestukken zijn gevraagd voor uitleen. Wel is er verder gewerkt aan het collectieplan.

Twee collectiestukken werden verworven, beide van DRU vroeger, die prima in het tijdsbeeld passen: twee exemplaren van een DRU-solar (zonnecollector) en een zgn DRU Energieschacht. In beide gevallen konden de schenkers ook veel kennis / documenten overdragen.

VRIJWILLIGERS

Helaas hebben er dit jaar door corona geen geregelde bijeenkomsten met onze vrijwilligers plaats kunnen vinden. Wel is er een enkele nieuwsbrief verstuurd en was er regelmatig contact met individuele vrijwilligers, o.a. bij hulp voor het inrichten van de exposities.

WEBSITE

Dit jaar werd onze nieuwe website in gebruik genomen. Met een subsidie van het Prins Bernard Cultuurfonds en van de Stichting De Roos Gesink konden we onze verouderde presentatie op internet verjongen. Aan de voltooiing ervan wordt nog steeds doorgewerkt. Verder leverde NIJM bijdragen aan de website van IJzerWerk, ontdekkingsstocht langs de ijzerindustrie.

PR

Er verschenen dit jaar artikelen over NIJM in De Gelderlander en de Achterhoek Courant, met de bedoeling nieuwe vrijwilligers te interesseren voor het werk voor het museum. Met weinig resultaat overigens. M.n. de zoektocht naar een goede penningmeester is een speerpunt. Verder was er publiciteit n.a.v. de exposities en de route IJzerWerk.

FINANCIËLE JAARVERSLAGEN

De begrotingen en financiële verslagen 2019 en 2020 zijn vastgesteld. In maart 2020 werd een bestuursvergadering geschrapt i.v.m. een lockdown. De agenda van de eerstvolgende vergadering viel tussen de wal en het schip, ook door absentie in het bestuur, met onder meer als gevolg, dat de jaarstukken 2019 niet finaal zijn behandeld en vastgesteld en de penningmeester ter zake van de financiële jaarstukken 2019 niet was gedechargeerd. Die omissie werd in december 2021 goedge maakt, na beoordeling van de stukken door bureau BuitenGewone Accountants te Gendringen.

April 2022

De secretaris

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur dd. 16 mei 2022

Stichtingen Collecties en Exploitatie Nederlands IJzermuseum